

Diarienummer: 12KS/0424

Kommunstyrelsen

Datum: 2012-10-10
Annica Lempke, Lars Fladvad
Kansli- och utvecklingsavdelningen

Handlingsplan för stimulering till återvinning av fosfor och kväve från enskilda avlopp

Förslag till beslut

Redovisningen och förslaget till handlingsplan godkänns.

Beslutsnivå

Kommunfullmäktige

Sammanfattning

Med utgångspunkt från nya kunskaper som framkommit genom Värmdö kommuns deltagande i projektet Levande kust, som genomförs inom ramen för BalticSea 2020, bör övervägas att ändra synsätt och hantering av latrin. Inom ramen för projektet undersöks band annat hur läckage av närsalter kan minimeras och hur en praktisk och miljömässigt bra hantering kan tillskapas. En analys och omprövning av gällande VA-policy bör genomföras när entydiga resultat från studien finns om något år.

Bakgrund

Kommunstyrelsen har fått i uppdrag att redovisa en handlingsplan för hur Värmdö kommun kan initiera återvinning av fosfor och kväve från enskilda avlopp.

Ärendebeskrivning

Ett enskilt avlopp innehåller som regel inga högre halter av fosfor och kväve eftersom latrin i små enskilda anläggningar som regel tas om hand separat i tank eller förmultningstolett.

Det effektivaste sättet för att återvinna fosfor är storskaligt återbruk av latrin. Det kan ske genom att slam hämtas från slutna tankar eller som förmultningsrest alternativt att latrin samlas in. Alternativt kan latrin och urin användas som växtnäring. Den latrin som Värmdö kommun fortfarande samlar in från enskilda fastigheter förs till deponi. I första hand uppmanas fastighetsägare att själva kompostera och nyttja latrin på den egna fastigheten.

I kustnära områden svarar fastigheter med enskilda avloppsanläggningar för ungefär hälften av närsaltsläckaget. Det är framför allt latrin som innehåller gödning i form av fosfor och kväve. För att minska övergödningen och som följd av den utbredningen av döda bottnar så föreslår BalticSea 2020 att så mycket av latrin som möjligt ska återvinnas storskaligt. Värmdö kommun bör överväga en nyordning.

Med utgångspunkt från inriktningsmålet Ett hållbart Värmdö genomför kommunen en storskalig utbyggnad av kommunalt vatten och avlopp. Syftet är att på ett robust och miljömässigt bra sätt ta hand merparten av avloppsvattnet från kommunens invånare och samtidigt erbjuda en säker och trygg vattenförsörjning samt möjlighet till en hög sanitär standard. Genom medlemskapet i Käppalaförbundet har kommunen förbundet sig att allt avloppsvatten och latrin från det område i Värmdö som ingår i förbundsavtalet ska föras till Käppala.

Ett dilemma är att hela avloppssverige inkluderar latrin i begreppet enskilt avlopp och anser att bästa lösningen är att återföra latrin till växtnäringskedjan genom lokala kretslopp. I praktiken medför det ett visst läckage särskilt i kustnära områden. Klassisk insamling av latrin i tunnor har av arbetsmiljöskäl i princip upphört.

Det är tveksamt om en nyordning kan genomföras med utgångspunkt från den lagstiftning och vägledning som gäller. Enskilt avlopp i form av bad-, disk- och tvättvatten (BDT) är numer i princip fritt från närsalter och lämpar sig för lokal infiltration efter rening. Latrin, förutom WC-vatten, bör definitionsmässigt inte räknas till avlopp utan som avfall. Kan det inte tas om hand lokalt i en kretsloppslösning som innebär att närsalter tas upp av växterna bör det samlas in. Annars leder det till övergödning och risk för läckage till sjöar och vattendrag. Regeringen har nyligen givit miljömålsrådet i uppdrag att lämna förslag på hur miljömålen som rör vatten kan uppnås. Utvecklingen pekar på att målen inte kommer att nås till år 2021 som gäller enligt vattendirektivet.

En nyordning tar tid att genomföra. Värmdö kommun kan till att börja med initiera en debatt och omprövning av gällande system. Med utgångspunkt från resultat i projektet Levande kust kan en alternativ hantering i kommunen föreslås.

Handlingsplan

För att minimera utsläpp av fosfor och kväve och finna former för återvinning föreslås att kommunen genomför den handlingsplan som kommunfullmäktige givit förvaltningen i uppdrag att ta fram. Målet är att stimulera återvinning av närsalter från enskilda avloppsanläggningar genom en process i följande steg:

1. Kunskapsinhämtning

Värmdö kommun kartlägger i samverkan med projektet BalticSea 2020, hur latrin och urin omhändertas. Inom projektet utreds även hur läckage av fosfor kan minimeras och en ny praktisk och miljömässigt bra hantering kan skapas. Tidiga resultat från projektet Levande kust visar att fokus bör ligga på att föra bort latrin, då det främst är i urin som närsalter finns. Eftersom avloppsvattnet från en anläggning utan WC innehåller lite föroreningar och närsalter kan det efter rening återföras lokalt, vilket gynnar grundvattenbalansen.

Inom områden som kommunalt VA tas närsalterna omhand på ett miljömässigt sätt.

2. Analys

Resultat från BalticSea 2020 tyder på att en justering av kommunens gällande VA-policy och rutiner bör övervägas för att minska det kustnära läckaget av fosfor och kväve. Exempelvis kan det bli aktuellt med en omklassificering av latrin som avfall, för de fall det inte ingår i WC-vatten i en enskild avloppsanläggning. Analys och

omprövning kan genomföras när entydiga resultat från projektet finns, vilket beräknas klarna inom något år.

3. Samråd

Kontakter bör tas med andra kommuner och myndigheter för att initiera en prövning av om gällande regelverket och vägledningar behöver ändras för att latrin ska klassas som avfall och inte avlopp. En eventuell översyn av kommunens policydokument behöver förankras internt och externt för att säkerställa en övergripande samsyn om en ny syn på hantering av latrin från enskilda anläggningar. Det bör i detta skede även genomföras en omvärldsanalys för att fastställa hur övriga kommuner i Sverige ser på denna fråga.

4. Justering av policy

En nyordning kan leda till att det blir aktuellt att ompröva synen på slutna tankar i kustnära områden samt hantering av latrin genom lokal kompostering i områden där det finns risk för närsaltsläckage. Innan det sker måste säkerställas att en ny praktisk hantering på såväl enskild fastighet som kommun kan genomföras och att det inte råder några formella hinder för genomförandet.

Ekonomiska konsekvenser

En översyn av latrinhantering medför inga större ekonomiska konsekvenser för kommunen då hantering av VA och avfall är avgiftsfinansierade verksamheter. För vissa fastighetsägare kan ökat omhändertagande och bortforsling dock leda till något ökade avgifter.

Konsekvenser för miljön

En förändring som leder till klarhet om vad som är grunden till närsaltsläckage från enskilda fastigheter har stor betydelse för Värmdö kommun. Om en uthållig och kretsloppsbetonad lösning kan nås för kustnära anläggningar ökar chansen att på sikt förbättra vattenkvaliteten och nå god status enligt vattendirektivet.

Konsekvenser för medborgarna

Minskade utsläpp av närsalter kommer långsiktigt att bidra till förbättrad kvalitet på kustvatten och därmed levande strandflora samt bättre badvatten. För vissa kan det bli fråga om att ändrad hantering av latrin, främst urinhäntering, men eftersom kommunalt VA efterfrågas allt mer och flertalet fastigheter på fastlandsdelarna kommer att kunna anslutas till detta bedöms förändringarna vara positiva. Utgår man från att boende i kustnära områden värnar om en bra vattenkvalitet bör intresset för att införa mer miljöeffektiva lösningar vara stort bland medborgarna.

Bedömning

Med utgångspunkt från nya kunskaper baserade på erfarenheter av projektet Levande kust bör övervägas att ändra synsätt och hantering av latrin. En analys och omprövning av gällande policy kan genomföras när entydiga resultat från projektet finns tillgängliga, vilket beräknas inom något år.

Tjänsteskrivelse

Ärendets beredning

Kansli- och utvecklingsavdelningen har samrått med samhällsbyggnadskontoret och bygg- och miljökontoret i beredningen av ärendet.

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'Stellan Folkesson'.

Stellan Folkesson

Kommundirektör

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'Maria Larsson Ajne'.

Maria Larsson Ajne

Kanslichef